

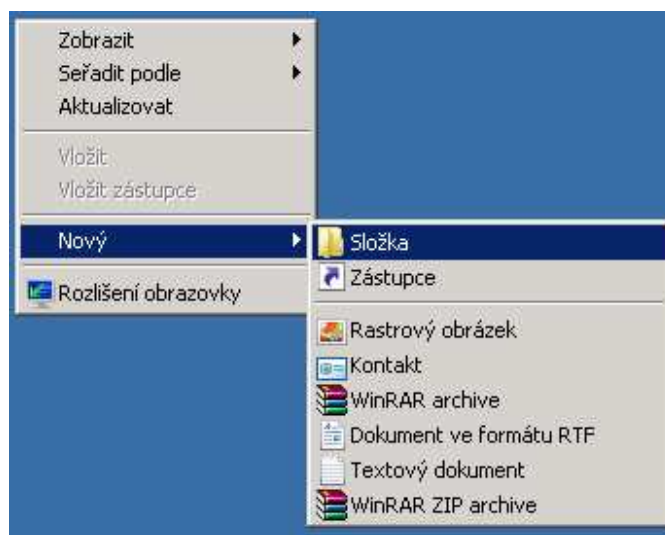
Windows II.

Složka

Složka (jinak se jí říká také adresář) slouží k umístování dat do počítače počítače. Kdyby nebylo složek, měli bychom všechny dokumenty a programy na jednom místě. Místo toho můžeme různá data rozdělit do různých složek, které si k tomu my nebo počítač vytvoříme. V každé složce mohou být další složky (podsložky) a to bez omezení.

Vytvoření složky

Složku vytvoříme tak, že klepneme pravým tlačítkem myši a z vyjízďecí nabídky vybereme položku **Nový - Složka**. Políčko se jménem složky bude označené, takže hned můžeme na klávesnici začít složku pojmenovávat. Až budeme hotovi, buď klepneme myší kamkoliv mimo složku, nebo stiskneme klávesu **Enter**.

Označování a otevírání složky

Složka se otevírá úplně stejně jako jakýkoliv jiný dokument nebo program. Jednoduchým klepnutím myši se označí, dvojitým klepnutím se otevře.

Poznámka: Klepejte na ikonu, ne na nápis pod ní. Tam by se nám mohlo stát, že to počítač pochopí jako pokyn k přejmenování složky.

Přejmenování složky

Pojmenovanou složku můžeme přejmenovat buď tak, že na ni klepneme pravým tlačítkem myši a z nabídky, která vyjede, vybereme položku **Přejmenovat**.

Druhá možnost je, že označíme složku a pak na ni ještě jednou klepneme. Ne však na ikonu, ale na její název, čili na písmenka pod obrázkem. Tam chvilku necháme kurzor - jméno se po chvilce označí a můžeme psát nové jméno. Opět je úplně jedno, kterou možnost budeme používat.

Okno složky - změna velikosti, posouvání

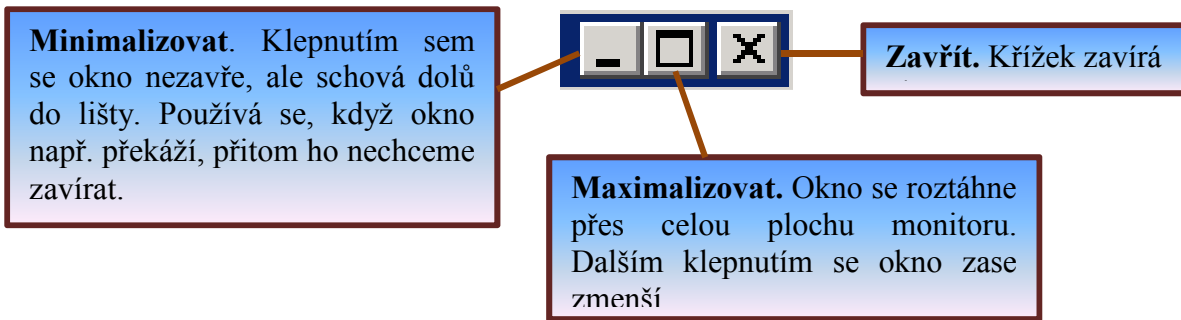
Okno má nahoře modrou lištu, která je pro nás velmi důležitá. Lišta není vždycky modrá. Zkusme například klepnout myší kamkoliv na plochu mimo okno složky.

V tu chvíli bude okno neaktivní, a proto bude mít lišta šedou barvu. Když klepneme zpátky do složky, změní se barva lišty opět na modrou - okno je v tuto chvíli aktivní.

V levé části lišty můžeme vidět jméno složky (v tomto případě Nová složka).

Díky modré liště můžete okno přesouvat o kousek jinam. Vyzkoušejme si to. Najedme myší někam na modrou lištu, stiskneme levé tlačítko myši a držíme ho pořád stisknuté. Tím jsme okno uchopili a můžeme ho přenést. Takže pořád se stisknutým tlačítkem myši ho přesuňme na nové místo.

V pravé části modré lišty jsou tři tlačítka. Jsou stejná nejen v každé složce, ale i v každém dokumentu a v drtivé většině programů.

V levé části okna máme některá tlačítka, která nám mohou být užitečná.

Mazání složek

K mazání máme několik možností. Všechny jsou stejně dobré a záleží pouze na nás, kterou budeme používat.

- vezmeme ikonu zavřené složky a přesuňte ji do koše
- ikonu zavřené složky označte (klepněte na ni jednou levým tlačítkem myši) a na klávesnici stiskněte klávesu **Delete**
- klepněte na zavřenou složku pravým tlačítkem myši a vyberte položku Odstranit.

Více složek najednou

Při práci nemusíme mít otevřené pouze jedno okno. Klidně jich může být otevřených více, záleží pouze na vás, jak se v nich zorientujeme a jakou máme potřebu. Zkusme schválně nechat otevřené nějaké okno se složkou. Pak klepněme pravým tlačítkem někde na základní pracovní plochu a vytvoříme na ní novou složku. Tuto složku otevřeme.

Původní složka je neaktivní, takže má šedou horní lištu. Nová složka je aktivní, protože je nahoře a má modrou lištu. Zkusme klepnout někde do prvního okna. Pořadí složek se vymění. První složka se dostane nahoru a stane se aktivní, takže s ní můžete pracovat.

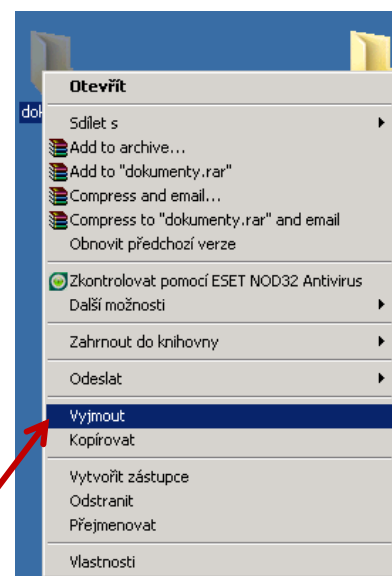
Úkoly:

1. *Ve svých dokumentech (na disku U:) vytvořte složku a pojmenujte ji Pán prstenů.*
2. *V této složce vytvořte další tři složky a pojmenujte je Frodo Pytlík, Gandalf a Legolas.*
3. *Pak otevřete všechny tři složky a upravte všechna tři okna tak, aby byla vidět všechna naráz.*
4. *Nakonec všechna okna zavřete a všechny složky vymažte.*

Přesouvání složek

Občas se stane, že chceme složku přesunout někam jinam, než kde zrovna je.

- Nejjednodušším případem je prostě složku chytit myší (mluvíme o zavřené složce, čili o její ikoně) a **přesunout** na nové místo. Někdy to funguje trochu jinak. Pokud máme původní složku třeba na disku C: a přesouváte ji na disk U:, složka se nepřesune, ale zkopíruje.
- Další možností je označit položku, kterou chceme přesunout, použít klávesovou zkratku **CTRL+Y**, kliknout do umístění, kam chceme položku přesunout a použít klávesovou zkratku **CTRL+V**.
- Kliknutím pravým tlačítkem na položku a použitím možnosti **Vyjmout** a po kliknutí do cílové oblasti opět pravé tlačítko a možnost **Vložit**.

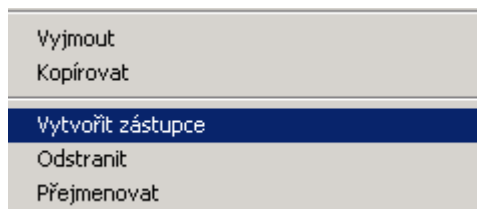
Zástupci

Některé ikony na sobě mají malou šipku. To znamená, že právě nevidíme skutečný program, ale pouze zástupce tohoto programu nebo dokumentu.

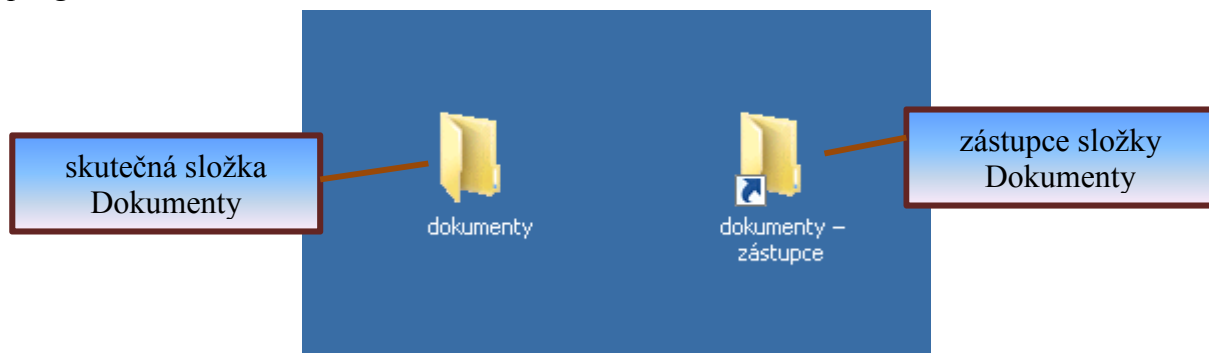
Abychom měli v počítači pořádek, nemůžeme mít všechny dokumenty na pracovní ploše. Představme si, že máme v počítači fotky z dovolené a potřebujeme s nimi často pracovat. Různě je upravujeme, přidáváme popisky a rozesíláme je kamarádům. Abychom se k nim dostali, musíme se k ní dostat několikerým kliknutím.

Nejjednodušší je dát si na plochu zástupce často spouštěných programů nebo otevíraných složek.

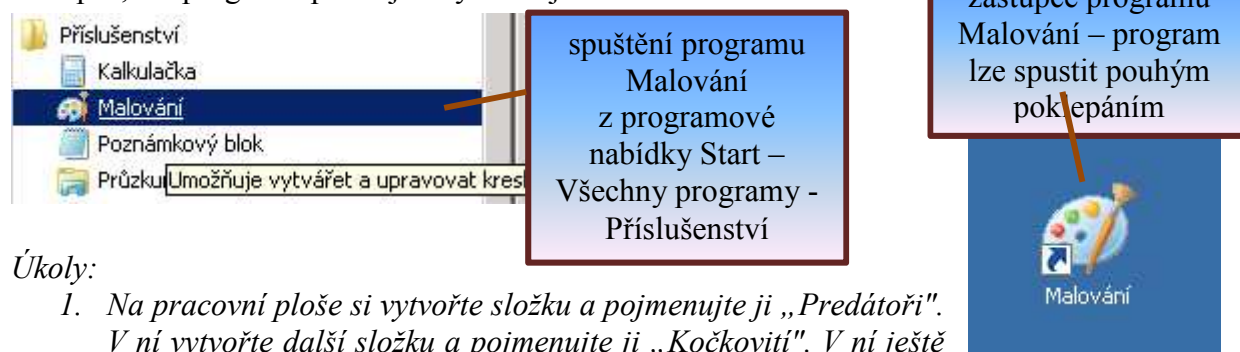
Zástupce vytvoříme pomocí kliknutí pravým tlačítkem a zvolením možnosti **Vytvořit zástupce**. Zástupce se objeví ve stejné složce. Druhou možností (zvláště u zástupců programů) je použít možnost **Odeslat – Plocha (vytvořit zástupce)**.

*Poznámka: Zástupce není program ani soubor, je to jenom **ukazatel**, cesta, která vede k programu umístěnému někde v systému složek. Když smažeme zástupce, nesmažeme tím program.*

A se zástupcem programu je to stejné. Například takové Malování. Je to program, který se spouští se pomocí nabídky *Start - Programy - Příslušenství - Malování*. Pokud máme na ploše zástupce, lze program spustit jediným dvojklikem.

Úkoly:

1. Na pracovní ploše si vytvořte složku a pojmenujte ji „Predátoři“. V ní vytvořte další složku a pojmenujte ji „Kočkovití“. V ní ještě další složky pojmenované „Tygr“ „Lev“ a „Puma“.
2. Pak na ploše udělejte zástupce složky „Tygr“ „Lev“ a „Puma“. Otevřete všechny zástupce a zkontrolujte, zda jste takto opravdu otevřeli dané složky.

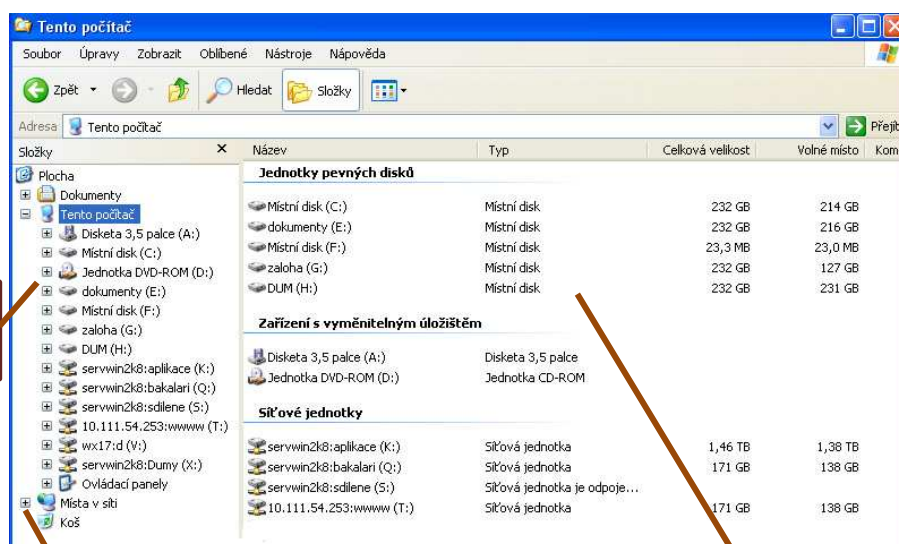
Kopírování složek

Už jsme zjistili, že přesouvání složky je jednoduché - chytit a přetáhnout. Jenže někdy se nám složka jenom přesune, a někdy se i zkopíruje, takže v tom může být občas chaos. Shrňme a popíšme všechny způsoby:

- Chytíme nějakou složku levým tlačítkem myši. Pak ji **přetáhněme** na jiné místo a pustíme tlačítko. Složka se zkopíruje do daného umístění.
- Další možností je označit položku, kterou chceme kopírovat, použít klávesovou zkratku **CTRL+C**, kliknout do umístění, kam chceme položku přesunout a použít klávesovou zkratku **CTRL+V**.
- Kliknutím pravým tlačítkem na položku a použitím možnosti **Kopírovat** a po kliknutí do cílové oblasti opět pravé tlačítko a možnost **Vložit**.

Přehled ve složkách

Abychom si udělali lepší přehled o souborech a složkách, můžeme použít program **Průzkumník Windows**. Najdeme ho v nabídce Start - Programy - Příslušenství - Průzkumník Windows.

seznam disků,
složek, podsložek

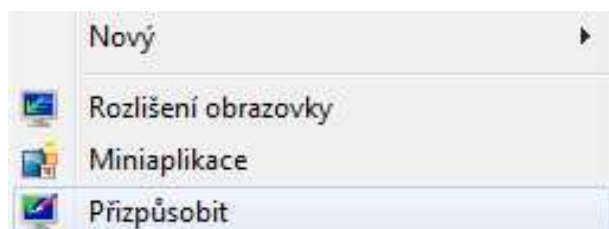
klepnutím na „+“ se
příslušná složka rozbálí

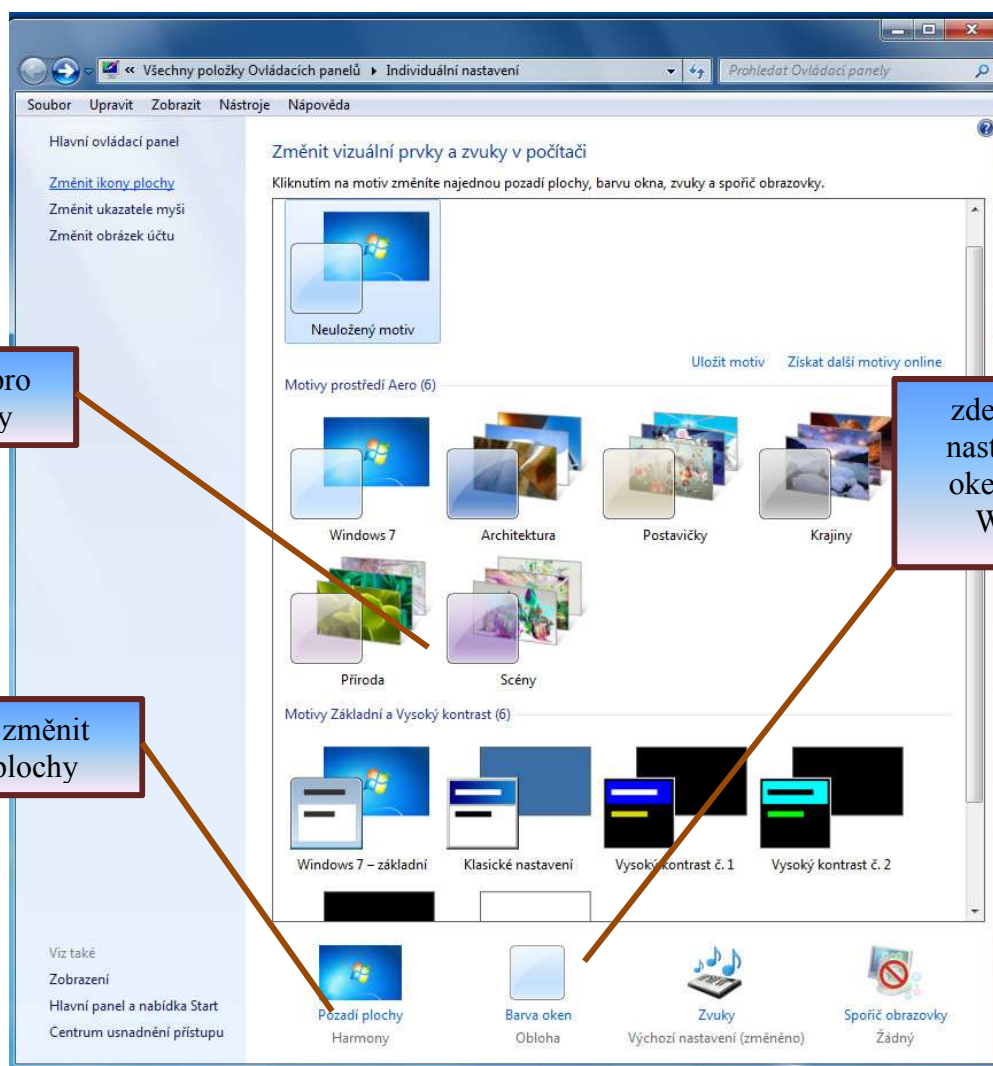
možnost prohlížet
obsah složky

Nic nám nebrání, abychom si zároveň otevřeli dvě okna. Přetažením levým tlačítkem myši si složky a soubory můžeme lépe zorganizovat.

Změna pozadí

Vyměňme si jednotvárnou plochu pozadí za něco zajímavějšího. Klepněme pravým tlačítkem myši kamkoliv na pracovní plochu a z nabídky vyberme **Přízpůsobit**. Pak klepněme na položku **Pozadí plochy**.

různé návrhy pro pozadí plochy

zde je možno nastavit barvu oken systému Windows

možnost změnit pozadí plochy

Vlastní obrázek na pozadí

Najděme si na internetu nějaký obrázek a stáhneme si ho do svého počítače, řekněme do složky Dokumenty (disk U:). Pak zobrazte okno, kde se mění pozadí. Čili klepněme pravým tlačítkem na plochu a zadejte **Přizpůsobit** a v nich kartu **Pozadí plochy**.

Zde nevybírejme obrázek ze seznamu, ale klepněme na tlačítko **Procházet**. Najděme cestu ke složce s obrázkem. Stiskněme tlačítko **OK**. Objeví se seznam obrázků v naší složce a stačí už potom jen vybrat ten správný.

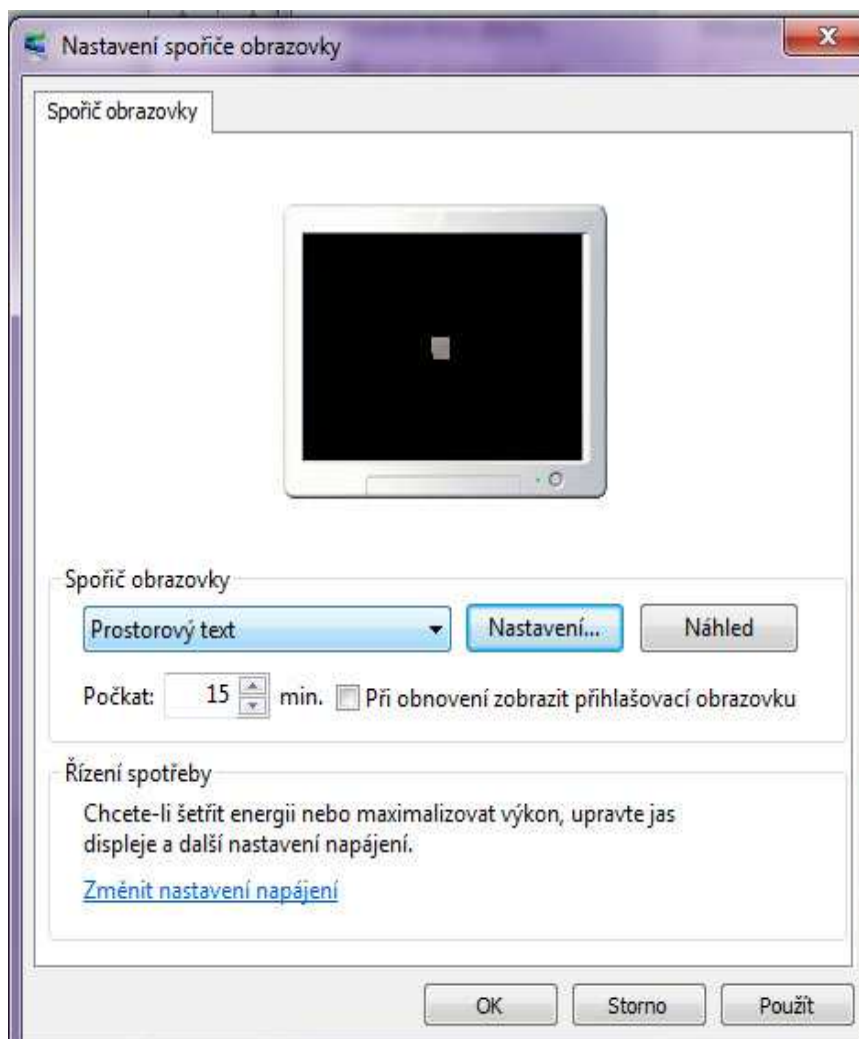
Časem asi zjistíme, že ne každý obrázek je vhodný k roztažení na pozadí. Pokud je obrázek příliš malý, je po roztažení hrozně nekvalitní, rozmazaný a se čtverečky. A někdy je obrázek vyšší než širší, což po roztažení taky nepůsobí dobře.

Pokud chceme umístit na pozadí malou fotku, je asi nejlepší vložit ji Na střed a ostatní část plochy upravit tak, aby ladila s naším obrázkem. Barvu plochy změňme přímo na kartě s pozadím.

Spořič obrazovky, vzhled plochy

Spořiče (šetříče, screensavery) obrazovky původně vznikly z ryze praktických důvodů. Pokud máme totiž na monitoru delší dobu stejný obrázek, stávalo se, že se tento obrázek do jednotlivých bodů monitoru „vypálil“ tak, že byl pořád lehce viditelný i v době, kdy by viditelný být neměl.

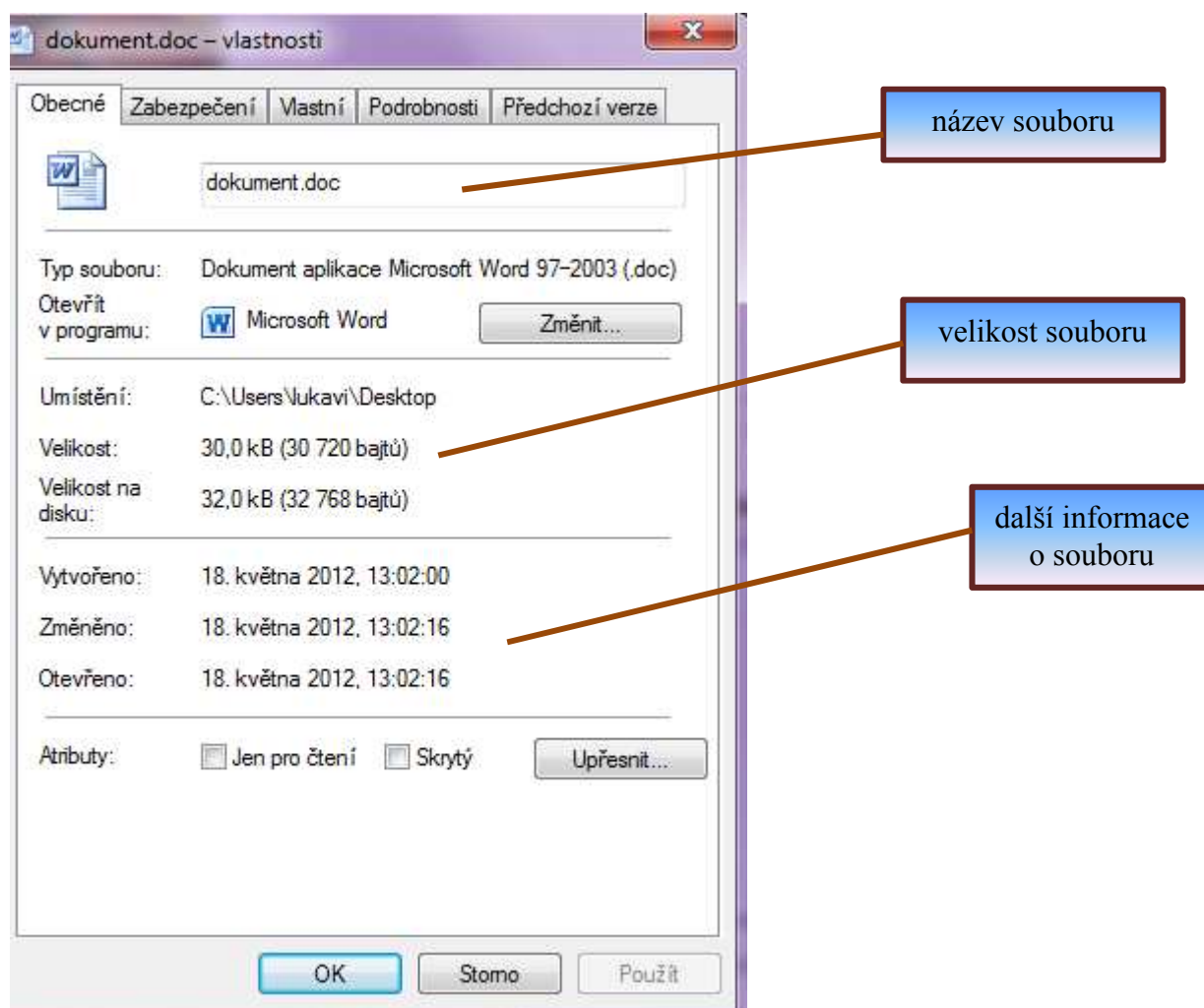
Proto se do počítače instaloval program, který po určité době nečinnosti obrazovku buď úplně zatemnil, nebo na tmavém podkladu nechal něco pohybovat - tak, aby byl monitor nucen body pořád překreslovat. Postupem času už začaly být monitory kvalitnější, takže spořiče už jsou spíš zábavou. Hodně tematických spořičů si můžeme stáhnout na internetu. Nastavíme je ve stejném okně jako pozadí, to znamená, že klepneme pravým tlačítkem na plochu a zvolíme **Přizpůsobit**. Potom se přesuneme na kartu **Spořič obrazovky**. Tam nastavíme spořič, případně i jeho další nastavení (rychlost přehrávání, dobu, za kterou má spořič naskočit, a podobně).

Na další kartě, která se jmenuje **Barva oken**, si můžeme přizpůsobit i další grafické prvky operačního systému. Třeba rozmístění ikon, barvu popisku u ikon a podobně.

Velikost složky a dokumentu

Bližší informace o prakticky každém objektu v systému (čili souborech i o složkách) můžeme získat tak, že na ně klepneme **pravým tlačítkem** myši a z nabídky vybereme **Vlastnosti**. Můžeme tak zjistit nejen to, kdy byla složka vytvořena, ale hlavně, jak je složka (či soubor) velká - například pokud potřebujeme zjistit, zda se nám obrázek vejde na disk.

Pozorně prostudujte předchozí text a zkuste odpovědět na otázky ke shrnutí a zopakování učiva:

- 1. Co je to složka, co je to soubor, jaký je mezi nimi rozdíl?*
- 2. Jakými způsoby lze složku, soubor vytvořit, přesunout, přejmenovat, smazat?*
- 3. Jakým způsobem lze manipulovat s okny otevřených programů? Jak je minimalizovat, maximalizovat, zavírat, přesouvat?*
- 4. Jak lze pracovat současně s více složkami najednou?*
- 5. Co je to zástupce, kdy je vhodné ho využít?*
- 6. K čemu slouží Průzkumník Windows?*
- 7. Jak lze změnit pozadí plochy?*
- 8. Jakým způsobem můžeme nastavit spořič obrazovky? Jaké jsou možnosti?*
- 9. Lze nějakým způsobem měnit vlastnosti součástí systému Windows (např. barvu oken)?*